

Cristina Bleorțu, Lavinia Seiciuc, *Noi metode de cercetare în științele umaniste: edițiile digitale*, Editura Casa Cărții de Știință, 2024, 99 pp.

Monica-Geanina COCA
„Ștefan cel Mare” University of Suceava, Romania

Impactul semnificativ al digitalizării a schimbat frontierele științelor și a avut ca rezultat apariția unor noi instrumente de investigare și de prelucrare a conținurilor științifice. În acest context, marcat de schimbări majore, lucrarea propusă de cele două autoare oferă cititorilor, fără a avea pretenția de exhaustivitate, un cadru de înțelegere a modului în care științele umaniste au fost marcate de aceste transformări globale. Fundamentată pe experiența didactică și de cercetare a Cristinei Bleorțu din perioada 2020-2024 de la Universitatea din Zürich și din cadrul proiectului „Dincolo de structuralism: *Scrisori pentru Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea (DiLeCos)*”, prezentul volum își dovedește utilitatea nu numai prin aspectele de noutate prezentate, ci prin mai ales prin capacitatea de a „acoperi un deficit de cercetare în domeniul edițiilor digitale” (p. 12).

Arhitectura cărții numără trei părți bine articulate, precedate de o parte introductivă, în care sunt fixate obiectivele lucrării și este menționată motivația care a stat la baza alcătuirii ei: „lucrarea noastră nu urmărește doar să prezinte fundamentele teoretice ale creării și gestionării edițiilor digitale, ci să ofere și un exemplu concret care să faciliteze dezvoltarea unor proiecte similare în România” (p. 12). Sunt precizate, de asemenea, detalii importante despre conținutul fiecărui capitol, care vor facilita o orientare mai facilă a cititorului în demersul de „explorare a

științelor umaniste digitale și a metodelor utilizate în realizarea edițiilor digitale” (p. 12).

Primul capitol, intitulat *Introducere în științele umaniste digitale*, stabilește câteva repere ale excursului specific domeniului, în contextul în care, după cum observă autoarele, „în ultimele decenii, progresul impresionant al inteligenței artificiale (IA) și al tehnologiilor digitale a generat schimbări fundamentale în diverse domenii, inclusiv în științele umaniste digitale” (p. 17). Pe parcursul a trei subdiviziuni, aflate în continuitate tematică, sunt prezentate aspecte de bază ce vizează statutul domeniului, „un câmp de studiu profund interdisciplinar, în care științele umaniste și sociale se îmbină armonios cu tehnologia informației pentru a explora și dezvolta noi modalități de a înțelege și analiza datele” (p. 22). Întregul demers, pus sub semnul conciziei și relevanței, atrage atenția asupra mutațiilor produse de tehnologiile digitale din ultimele decenii atât în lume, cât și în România, context în care, „noile metode reprezintă nu doar un mod modern de diseminare a cunoașterii, ci și o oportunitate crucială de a redefini metodele de cercetare în științele umaniste și, în special, în lingvistică” (p. 22).

Prima secțiune este dedicată definirii umanioarelor digitale, „o sarcină complexă” (p. 25), care presupune în primul rând evaluarea statutului pe care îl are domeniul în cadrul mai larg al științelor umaniste. Sunt notate punctele nodale care au marcat nașterea domeniului, începând cu proiectul Index Thomisticus până la limbajul de marcare TEI și a limbajelor de programare (Python și R). Concluzia autoarelor este în favoarea considerării acestui domeniu unul „de sine stătător, capabil să ofere perspective noi și inovatoare asupra modului în care studiem și înțelegem cultura umană, contribuind totodată la îmbogățirea și diversificarea metodelor de cercetare contemporane” (p. 26). Următoarea subdiviziune aduce în prim-plan, după cum

evidențiază și titlul, *Evoluția și impactul științelor umaniste digitale*, contribuțiile esențiale care au creionat profilul acestui domeniu. Sunt repertoriate, rând pe rând, etapele care au marcat dezvoltarea domeniului, prin evidențierea contribuțiilor și provocărilor pe care le reclamă apariția unui domeniu nou de cercetare. Ultima subdiviziune a capitolului reprezintă o scurtă incursiune în câmpul cercetării științelor umaniste în România, iar autoarele pun la dispoziția cititorilor, în urma valorificării în principal a lucrării semnate de R. Patraș, cele mai importante cinci categorii de lucrări ale specialiștilor, dar care, din păcate, nu s-au concretizat în „contribuții substanțiale la cercetarea efectivă în acest domeniu” (p. 34).

Al doilea capitol, cel mai amplu, numit *Metode și metodologii de bază în ediții digitale*, prezintă o suită de precizări teoretice și metodologice ce vor fi expuse pe parcursul a trei subdiviziuni. Meritul poate cel mai mare al capitolului constă în demersul aplicativ, în care sunt detaliate etapele necesare elaborării unei ediții digitale. Legitimitatea traseului științific propus poate fi urmărită la nivelul întregului construct al capitolului, care pune într-un mod demonstrativ în evidență importanța metodelor novatoare în elaborarea edițiilor digitale. Clarificarea progresivă și continuă a informațiilor pe tot parcursul primei subdiviziuni propuse, pornind de la definiții, continuând cu descrierea caracteristicilor unei ediții digitale, a formatelor specifice, a politicii access deschis și a principiilor FAIR, a licențelor Creative, pregătește abordarea din următoarea secvență dedicată descrierii etapelor specifice elaborării unei ediții digitale. Detaliile tehnice ocupă, în mod firesc, un loc important în economia textuală și escortează prezentarea procesului complex de realizare a unei ediții digitale, ce cuprinde mai multe etape, explicitate minuțios: materiale, catalogare, digitalizare, transcriere, TEI, online.

Ultima parte, dedicată concluziilor și perspectivelor, are un caracter problematizant și semnaleză câteva posibile interogări asupra provocărilor ce însoțesc apariția unui domeniu nou de cercetare. Avem convingerea că acestea își vor găsi răspunsurile în cercetarea umanistă viitoare, aflată în căutarea atât a unor noi instanțe științifice, cât și în identificarea unor strategii de lucru ce vor crește acuratețea rezultatelor.

Lucrarea reprezintă, fără îndoială, un punct de referință în domeniul științelor filologice digitale din spațiul românesc. Deși se dorește a fi, după cum precizau autoarele „un ghid pentru inițierea și dezvoltarea proiectelor de ediții digitale, contribuind la progresul tehnologic în domeniul umanioarelor digitale și la îmbogățirea continuă a cunoașterii umane” (p. 87), prin problematica propusă și prin perspectiva pronunțat aplicativă oferită, volumul constituie o apariție binevenită și necesară, care completează bibliografia de specialitate din câmpul interdisciplinar al științelor digitale românești.